

Inv. A. 71. 806

DISCURSUL

D-lui

ALEXANDRU G. DJUVARA

DEPUTAT AL COLEG. II DIN BRAILA

ROSTIT CU OCASIUNEA DISCUTIUNII

RĂSPUNSULUI CAMEREI

LA

DISCURSUL TRONULUI

(Sedința de la 1 Decembrie, 1886).

563929

BUCURESCI

TIPOGRAFIA CAROL GÖBL

14, STRADA DOAMNEI, 14

1886

Biblioteca Centrală Universitară
"Carol I" București

Cota 41893 VARIA

DONAȚIUNEA
JOAN J. MOVILĂ

Domnilor Deputați,

De două zile, noi, tinerii disidenți ai partidului liberal, suntem provocați să ne explicăm și provocați ați foarte aspru de onor. d. ministru al justiției. În asemenea circumstanțe dar, cred că majoritatea va găsi de cuviință și de demnitatea ei, ca atunci când în sînul adunării, membrii minorității sunt obiectul învinuirii grave de incorectitudine politică, să 'și tempereze nervositatea și să asculte răspunsul ce suntem în drept să facem acestor acușățiuni.

Nu este bine, d-lor, ca în politică să ne conducem de legende. Ca probă că acesta nu este bine, avem discursul onor. d. ministru al instrucțiunii publice care, în loc să ne vorbescă de păcatele de care guvernul și majoritatea sunt acușăți, a găsit de cuviință să răsfoiască dosarul plin de pulbere al păcatelor vechiului partid conservator. *A 'și scuza cine-va propriile se păcate punându-se la adăpostul greșelilor comise de alții*

este, în prima linie, aceea-ce ne deosebesce de d-vóstre. D-vóstre veniți aci cu urile trecutului, noi venim aci cu speranțele viitorului. (Aplause).

Asupra propriei nóstre purtări, asupra atitudinii nóstre politice, sub-înțelesurile și șoptirile tainice, tind să acrediteze o legendă.

Acéstă legendă pórtă în sine o acușățiune, aceea că am fi părăsit principiile liberale pentru a trece în câmpul opus.

Ast-fel dar, spre pildă, onor. d. președinte al consiliului, pentru care am, de altminteri, personal, cel mai adânc respect, a spus d-lui Fleva că a sărit cu picióarele lipite în câmpul opus. Onoratul d. ministru de finance 'mă-a spus asemeni, în trecăt, în urma discursului d-lui Maiorescu :

„Vă felicit, d-lor tineri, de introducătorul parlamentar ce ați avut.“

Acésta este o legendă, și o legendă pe care o resping. N'am cređut că în cugetul d-lui ministru de finance există convingerea că, pentru ca să pētrundă în acéstă incintă, independența și sinceritatea aũ trebuință de introducători și de nași.

Am dori însă, să ne spuneți odată pentru tot-d'a-una, cari sunt în scurt ideile, iar nu acușățiunile pe cari le produceți; am dori să scim ce credeți d-vóstre că trebuie făcut în acéstă țéră, ce faceți, și ce spuneți lumii că faceți.

Onor. d. raportor al răspunsului Adresei ne-a dis în numele majorității cam următoarele cuvinte: noi acum zece ani am venit înaintea națiunii și i-am făcut cunoscut programul nostru, i-am spus că dorim binele țerei; tot asemenea venim și azi și vă spunem: programul nostru este că dorim binele țerei și avem credință în forțele ei vitale.

Ei, și? Acesta numiți d-vostre program politic?

Dar cine v'a dat dreptul, să veniți să vă strângeți la o laltă, și să diceți: noi dorim binele țerei, cei'alți nu 'l doresc? In ce țără din lume ați auzit d-vostre că partidele se grupază și se deosebesc în partide cari 'și iubesc țera și partide cari nu 'și o iubesc? (Aplause).

Noi, onorată majoritate, și aci este al doilea punct asupra căruia ne deosebim de d-vostre, *noi nu credem ca în această țără patriotismul este numai patrimoniul unora; noi suntem convinși că fie-care din noi iubesc țera lui, că fie-care român iubesc România.*

Și, ori-cât de iscusit ar fi ministrul d-vostre de finanțe, patriotismul nu se monopolizează, d-le raportor. Când dar vedem pe onor. ministru al justiției, unul din stlpii puternici ai partidului de la cârmă și unul dintre bărbații pentru care am avut și am încă totă iubirea și considerațiunea; când 'l vedem, dic, venind aci

și făcându-se acuzatorul tinereții, învinovățind o de incorectitudine politică, spuindu'i că a venit aci pe feréstră iar nu pe ușa cea mare, am dreptul, am datoria, d-lor, în numele demnității de care trebuie să fie însuflețit oricare membru al Adunării, să protestez. Protestez, d-le ministru al dreptății, în numele majorității d-vóstre chiar; nu am cređut și nu cred că în reprezentațiunea țerei suntem unii instrumentele altora... (Aplause).

N'am cređut atunci când am venit aci că suntem aduși pentru anumite scopuri. Am venit aci convinși că datoria noastră ne impune să luptăm, în măsura slabelor noastre puteri, pentru binele țerei, pe teren de ordine, de cinste și de legalitate. (Aplause).

Eú, d-lor, și fac aci apel la o figură demnă și autorisată din majoritate, la onor. d. Ión Câmpineanu, eú nu pot să cad sub acușațiunea ce ați rostit, căci nu d-vóstre m'ați ales, dacă este adevărat că ați ales pe cine-va. Când am intrat în această Adunare, nu cunosceam nici majoritatea de astăzi, nici șeful ei. Ales ca oricare membru din Parlament, o sper cel puțin, cu prietenii mei politici, în orașul unde trăesc și unde sunt crescut; ales în potriva susținatorilor d-vóstre de ieri, nu d-vóstre voiú da sémă de mandatul meu. Regret însă, că în momentul de față nu sunt în

pozițiunea în care sunt puși onor. mei prietenii d-nii Arion și Tache Ionescu,—căci, pe d-lor ați vrut să-i acușați—; și regret acésta, tocmai pentru chipul cum diceți că 'i-ați ales. Intr'adevăr, din două una: sau atunci când 'i-ați ales, când 'i-ați scos—cum diceți d-vóstre—din umbră, pentru ca să 'i faceți legiuitori ai țerei, ați adus un omagiū independentei, capacității și caracterului lor,—și în cazul acesta nu aveți decât să vă felicitați de atitudinea demnă ce păstrează în politică; sau atunci când v'ați adresat la ei, ați avut gândire ascunsă să vă slujiți numai de dênșii, să faceți din ei niște instrumente órbe... (Aplause), —și în cazul acesta primiți lecțiunea ce meritați.

Din mărturisirile d-vóstre însă, mărturisiri făcute de pe banca ministerială, reese un ce mai important, un precedent politic de o deosebită gravitate; acela că d-vóstre susțineți candidaturile oficiale, și nu numai că o faceți, dar vă și lăudați cu acésta... fabricanți de deputați! (Aplause).

Deci, dintr'un al treilea punct de vedere, iarăși nu suntem de acord cu d-vóstre: *noi credem că țera alege deputații; că deputații aleg și controlează pe miniștrii; d-vóstre credeți că miniștrii aleg pe deputați și 'i controlează în exercițiul mandatului lor.*

Dați-mi însă voe d-lor, fiind că suntem asupra

acestuï punct, să vă spun eu pentru ce partidul liberal s'a adresat la tineri, pentru ce corpul electoral 'i-a primit cu brațele deschise și pentru ce vă dóre astăđi când vedeți că o parte din acești tineri nu mai sunt între d-vóstre. V'ați adresat la tineri atunci când partidul liberal sdruncinat din temeliele lui, după o ședere de aprópe opt ani la putere simția acțiunea lui slăbindu-se și terenul fugindu'ï de sub picioare; v'ați adresat la dênșii, pentru ca să infusați în corpul partidului liberal un sânge nou care să 'i redea energia de odinióra și puterea lui trecută.

Nu ați cerut angagiamente — și nici nu aveți dreptul să o faceți; — în profesiunile lor de credință tinerii nu v'aũ spus de cât atât : că sunt liberali și că vor sprijini un guvern și un partid liberal.

Remâne dar în picioare cestiunea de a se sci dacă atunci când d-vóstre prin organul d-lui raportor al răspunsului nu ne mai spuneți de cât atât: „voim binele țerei,“ remâne, đic, în picioare cestiunea liberalismului de care veți fi inspirați. V'ați esplicat însă mai bine cu alt privilegiu; ne-ați spus prin glasul stimatului meu amic d. Lascar că principiile speculative și teoriile politice vă importă puțin.

Conservatori, liberali, ce vă preocupați de acésta,

îngrijiți-vă de practica lucrurilor ; lăsați ideile, lăsați principiile și faceți legi practice, iată ce ne-ați spus.

Acest empirism politic, rădăcat la înălțimea unei dogme de Stat, lăsa însă pe buzele tinerului orator urmele unui scepticism... (aplaude), care pe noi nu ne-a atins încă.

Politică practică, legi practice să facem! Dar încă trebuie să șcim care este principiul superior care ne conduce în facerea legilor ? Acum zece ani când partidul liberal a rădăcat țera în picior, oratorii și reprezentanții lui nu vorbeau ast-fel. Ei revendicau drepturi, proclamau principii, luptând în contra monopolurilor, în contra centralisării administrative, în contra cumulului, protestând în contra falsei aplicațiuni a legilor.

Ce ? atunci când pronunțați aceste cuvinte vă slujați de dênsele ca de o armă de luptă numai ? Dați-mi voe, d-lor, să nu o cred.

Oricum ar fi însă, nu mai rămâne îndoială că astăzi când veniți cu trei monopoluri într'un buget, când înormîntați legea în contra cumulului în arhivele Senatului, când ați adus centralizarea în punctul că nimic nu se mai poate face în țera fără scirea și fără voia d-vostre, în așa stare, că nimic nu mai resuflă de cât prin plămâni autorității centrale; când ați făcut și fa-

ceți tóte acestea, vă întreb, mai aveți dreptul să vă numiți partid liberal? (Aplause).

Iată, d-lor, cestiunea de rezolvat; noi ne-am făcut convingerea și pînă când nu ne veți dovedi prin fapte că sunteți încă partid liberal, dați-ne voe să ne înscriem în falș contra liberalismului d-vóstre de circumstanță. (Aplause).

Vi s'a vorbit de omnipotență și ați respins acusațiunea. Sunteți însă omnipotenți, și noi urîm omnipotența orî unde o vedem. Nu o urîm însă nici o dată mai mult de cât atunci, când îmbrăcată în sdrențele demagogii, ea vorbește în numele libertății (aplause) și apasă și strivesce în numele principiului liberal.

Când vedem dar, d-lor, că turnul cel mai înalt al edificiului d-vóstre politic, principiul în virtutea căruia vorbiți și lucrați, s'a abătut de la verticală, să ne dați voe, nu la vîrful edificiului ci la basa lui să căutăm cauzele acestei înclinațiuni regretabile. (Aplause).

S'a spus cu drept cuvînt că legile sunt produsul moravurilor și, ca să ȃic ast-fel, procesul verbal al stării sociale a unui popor; nu este însămai puțin adevărat că legile sunt chemate să formeze și să dea o bună direcțiune moravurilor, și din acest din urmă punct de privire, la basa fie-cărei societăți sunt legile țerei, unde acea societate trăesce. Dacă

aceste legi sunt bune, societatea propășește; dacă aceste legi sunt rele, societatea se descompune și se perde. Puține sunt, d-lor, legile despre cari se pôte dice că ele aũ corespuns cu desevêșire scopului pentru care aũ fost făcute, căci eșite din concepțiunea și munca ómenilor, legile păstréză într'ênsele urmele neșterse ale slăbiciunilor autorilor ce le-aũ făcut.

D-vóstre vê este dragă în special o lege, pe care nu numai că ați lăudat'o prin raportorul Adresei acestei Adunări, și prin organul oratorilor prealabili ca d. Stoicescu; dar ați găsit de cuviință ca să 'i faceți elogiuri însuși prin discursul Majestății Sêle Regele României.

Procedarea — 'mă veți concede, sper, acêsta, — este excepțională, căci nu de tóte legile făcute de acêstă Adunare ne-ați vorbit în Mesagiũ; de altminteri, nu este obiceiul ca în discursul Tronului să se vorbescă de tóte legile ce facem.

Ce ne spuneți d-vóstre, d-lor, prin glasul Soveranului țerei? Diceți că ați căutat a asigura libertatea și independența votului, și ne spuneți cum că acest scop pe care vi l'ați propus l'ați atins.

Ast-fel fiind, nadějduim că ne veți da voe să vedem ce scop ați atins? și atunci când vom putea fixa scopul atins, se va sci și de țără și

de noi ce scopuri voiți d-vóstră să atingeți.
(Aplause).

Care este principiul acestei legi?

Principiul acestei legi este punerea alegătorului în trista pozițiune de a se decide formal și fără nici un fel de adăpostire, pentru independența lui, pentru una din listele propuse de partide.

A da, prin urmare, corpului electoral un adevărat mandat imperativ, o adevărată cartă forțată, acésta este rezultatul ce ați dorit.

Ce este dreptul, asupra acestui punct s'a sofisticat cu destulă măiestrie și prin presa partidului național-liberal și prin întruniri.

Voința Națională ne spunea zilele trecute că lucrurile nu sunt tocmai ast-fel cum le spunem noi, căci orî-ce alegător are dreptul să facă o listă a lui și să o pună în urnă. Ei, și...? Acésta numiți d-vóstră respectarea dreptului alegătorilor! Cum? credeți că ați făcut o lege practică atuncî când trimeteți pe fie-care alegător să'și tipărescă o listă pentru ca să'și exercite dreptul său?

Dealtminteri, acésta este cestiunea ce se discută ?

Atât numai voiți să lăsați alegătorului: consolățiunea de a fi pus ceva în urnă? Nu trebuie ore ca voința minorității când ia proporțiuni destul de însemnate să fie exprimată în Consiliul comunal?

Atâtea cestiuni la cari nu ați răspuns, la cari nu puteți răspunde.

Ați publicat statistica asupra alegerilor din urmă; o statistică făcută tot de d-vóstră, prin care ne spuneți că din corpul electoral s'a pronunțat 23 la sută în favórea opozițiunii. Fie și așa, vă admit statistica fără discuțiune, dar vă întreb unde se află în consiliile comunale exprimată respectabila parte de 23 la sută din sufragie ?

Atunci dar când veniți, onor. d. ministru al justiției, să ne spuneți: noi reprezentăm principiile constituentului de la 1866, să ne dați voe să contestăm. Contestăm că reprezentați principiul constituentului, atunci când nu respectați egalitatea cetățeanului dinaintea legii; atunci când îi răpiți dreptul care'l are de a participa printr'o legitimă și proporțională reprezentațiune la votul impositului, la conducerea afacerilor comunale și la controlul ce are datorია să exercite asupra expedițiunii acestor afaceri. (Aplause).

Deci și din acest punct de privire nu putem fi alături cu d-vóstră, căci *venim aci în numele legalității, și vom sprijini egalitatea tuturor în fața legii.*

Ne-ați făcut prin discursul Tronului și prin răspunsul majorității la acest discurs, apologia legii comunale, fără rezervă, și nu v'ați ferit cel puțin de a vă contradice pe d-vóstră chiar, spunên-

du-ne la câte-va zile de distanță, prin organul onor. d-lui prim-ministru, că legea este defectuoasă, că coprinde în sine *anomalii*. Dacă în lege sunt anomalii, de ce elogiul nemeritat ce faceți legii ?

Dați-mi voe să vă spun eu pentru ce :

Alegerile comunale băteau la ușă, și téma sórteii ce putea să ne aștepte în ziua fatală a scrutinului ne coprinsese. Nu puteți să diceți că încercați o lege, căci aveți deja o lege electorală pentru Cameră și Senat, și făcuseți deja experiența acestei legi. Dacă deci sunt greșeli în legea electorală comunală, ele nu s'au strecurat din întâmplare,—de altminteri noi am combătut atunci legea;—daca, cum dic, sunt greșeli în lege, ele stau acolo pentru că au fost bine venite pentru cauza noastră...

Sunteți acusați dar, și acusați cu drept cuvânt, că *ați făcut o lege electorală ad-hoc*, pentru împrejurarea ce vă neliniștea. Și din acest punct de privire nu putem dar fi cu d-vóstră.

D. Ministru de justiție, Eug. Stătescu: Ad-hoc, după cum vorbiți și d-vóstră.

D. Al. Djuvara: D-le ministru al dreptății, daca cuvântarea mea este ad-hoc, a d-vóstră nu a fost mai puțin ad-hoc. Și, atunci când se vorbesce de legi ad-hoc, nu d-vóstră sunteți în drept să protestați.

Ne-ați spus că această lege conține anomalii; nu, d-lor, această lege este monstruoasă, căci conține în sine un principiu care distruge orice legalitate: monopolizarea administrațiilor comunale de către partidele politice.

Cum rămâne dar cu alegerile ce s'aun făcut ?

În alegerile comunale lucrurile nu se petrec ca în alegerile pentru Cameră. Dacă ați fi dat, printr'un sistem óre-care, colegiele electorale dintr'un județ în mâna unui partid, greșela nu ar fi fost atât de mare, căci ați fi dat și corectivul, că în alt județ triumfând un alt partid, toate ideile să fie reprezentate în Cameră sau Senat, unde trămiișii țerei cu toții se adun. În cazul de față însă ce vedem ? Vedem că în consiliile comunale sunt aleși în unanimitate reprezentanții unui singur partid. Prin urmare iată un consiliu comunal fără nici un control administrativ în timp de patru ani !

Ce mai semnifică dar alegerile ? Din patru în patru ani convocați corpul electoral, nu pentru ca să și aleagă o administrație, căci repet, nu este administrație acolo unde nu este control; chemați însă alegătorii din patru în patru ani ca să și aleagă un nou stăpân. Puțin ne importă noă dacă stăpînul este ales sau impus, principalul este acesta : nu voim ca țera să fie dată pe mâna stăpînilor.

Cum ? 20 de consilierii ai unui partid se vor strânge la o laltă și vor administra comuna, fără ca nimeni să nu fie acolo să privească ceea-ce se face ? Vrea să țină, d-văstră vroiți să administrați țera cum țină românul, pe înfundate, la umbră fără contradicere și fără garanții. (Aplause). Și tocmai în gura Suveranului țerei, supremă garanție constituțională de control, a trebuit d-văstră să puneți această frasă : că scopul vă este atins și că ați înlăturat prin această orice control din administrațiunea comunei ? (Aplause).

Suntem aci, d-lor, un corp ales de națiune și suntem chemați a face legi. Dar mai avem și o altă misiune, aceea de a controla aplicațiunea legilor. Nu putem dar să primim elogiul unei legi care înlătură controlul fără ca propriul nostru prestigiu să fie micșorat. Apoi dacă constituantul, dacă legiuitorul suprem a găsit de cuviință că nici chiar d-văstre, d-lor miniștri, nu vi se poate face deosebita cinste să fiți lăsați fără control, credeți d-văstră că consilierilor comunali li se poate face o asemenea concesiune ? Dacă noi suntem trâmșiși aici ca să vă controlăm în facerea și aplicarea legilor, credeți d-văstră că aveți dreptul, din punctul de vedere al legitimității, ca să grupați în consiliile comunale membri din partitul d-văstre, cari să facă acte la adăpost de orice control ?

Și cui ați dat validarea acestor alegeri? Pus' ați cel puțin aici vr'o garanție? Cum constatați ilegalitatea, dacă ilegalitate a fost în alegeri, sau cum constatați că n'au fost ilegalități, după cum pretinde d. ministru al justiției, dacă în adevăr n'au fost? Cui ați dat validarea consiliilor comunale?

Ați dat-o chiar consiliilor, făcând ast-fel din ele, judecător și parte, cu circumstanța agravantă că partea opusă, că adversarul este tot-d'a-una absent. (Aplause).

Intreb dar pe d. ministru al dreptății: când într'un consiliu comunal faceți judecător și parte unanimitatea consiliului, cu circumstanța agravantă, că partea opusă lipsesce tot-d'a-una, mai sunteți fideli principiilor Constituantei din 1866? (Aplause).

Nu de fidelitate la principie ne-ați dat dovadă, d-lor, când ați făcut această lege; ne-ați dat dovadă de o preocupare mai adâncă pe care o aveți, aceea de a introduce politica, cu toate urile, cu toate pasiunile ei în administrațiunile comunale. (Aplause).

Vă revine de drept titlul ce ați căpătat, și pe care ași dori să'l revendicați în fața țerei, de a fi deslănțuit pasiunile, competițiunile și animositățile acolo unde nu e vorba de cât de gospodărie și de cinste. (Aplause).

Și, ca să vă dovedesc pînă unde împingetî, ... cum să dic? curagiul? nu e tocmai curagiu, dar, îndrăsnéla de a vă face susținătorii acestei opinii, vă voiu aminti o corespondență publicată în organul autorizat al partidului d-vóstre în *Voința Națională*, corespondență injuriósă la adresa unuia dintre prefectii d-vóstre, onor. d. Lupu Costache, plus o serie de insulte la adresa unui primar, ales de corpul electoral ca opoziționist.

Iată textual ceea-ce s'a scris în gazeta autorizată a guvernului și a partidului d-vóstre:

„Isbânda opoziției și a lui Ressu (primarul de Galați) nu se datoresce, d-le redactor, de cât d-lui prefect Lupu Costache.... Aci unii cred că prefectul a lucrat cu rea credință, și că era pe sub mână înțeleș cu opoziția. Eú nu cred, însă ceea-ce este sigur este că, dacă am fost bătúți, n'o datorăm de cât nedibăciei și nepriceperii d-lui prefect... Nedibăcie saú rea credință, nu este mai puțin adevărat că dacă d. Lupu Costache ar avea cătuși de puțin simțimintul acestei situații, *'și-ar fi dat demisia* îndată după alegeri.“

Cum vedeți, d-lor deputați, mărturisirea este lămurită: se cere d-lui prefect demisiunea pentru vina vedită de *incapacitate electorală*.

Este însă un cuvînt în corespondența de care vorbiți, care preciséză într'un chip și mai des-

vârșit sistemul. Acest cuvînt stă coprins în frasa următoare :

„Dacă d. prefect Lupu Costache ar fi vrut să preușcă opoziția, n'ar fi putut *manevra* mai bine de cum a făcut-o.“...

Cuvîntul de *manevrare* e caracteristic. (Aplause).

Când dar s'au scris acestea în organul d-vóstre, nu mai aveți dreptul să protestați că administrațiunea nu se amestecă în alegeri. (Aplause). Și aci este, d-le ministru al dreptății, un nou punct asupra căruia părerile nóstre se deosibesc de ale majorității...

D. ministru al justiției, Eug. Stătescu : S'a găsit un nebun la Galați care a scris o scrisóre și din nebăgare de sémă s'a publicat.

D. Al. Djuvara : Dacă s'ar fi găsit un nebun la Galați care să scrie acéstă scrisóre și nu s'ar fi găsit un altul la Bucuresci, care s'o primescă și s'o publice.. (ilaritate, applause) și atâția alții, care să aplaude teoria (applause), lucrul nu ar fi de cât un incident regretabil ; acéstă corespondență însă denotă o stare a spiritelor și un curent care pe noi unii, dacă nu ne mai surprinde, ne mahnesc.

D-lor, este un semn caracteristic al situațiunii, aceste legi drastice pe cari d-vóstră le faceți și care le impuneți țerei. Deja la noi pasiunile politice, luptele de partid, sunt prea înverșunate, au tre-

cut peste hotar; deja vedeți cum că se face o greșită diferențiere între bunele și nenorocitele mijloce de luptă. Și tocmai momentul acesta l-ați găsit d-vostre favorabil pentru ca să faceți o lege care făgăduiește administrația țerei ca recompensă partidului învingător? Tocmai acest moment l-ați găsit d-vostre ca să faceți din luptele de emulațiune a alegerilor niste adevărate res-bóie civile, cari nu lasă de cât învingători și învinși, cari pun pe unii *posesori al legii*. iar pe alții *desposedați de dânsa?*

Atâta numai, d-lor? Nu. Vă voiú dovedi în dată, că prin sistemul d-vostre electoral sunt numeroase decisiuni ale consiliilor comunale, cari sunt luate în contra voinței majorității din alegătorii cari s'aú prezentat la vot.

Vă rog să 'mi acordați supra acestui punct o deosibită atențiune.

Să presupunem că colegiile electorale comunale dintr'un oraș aú să alégă 20 de consilierii și că pentru alegerea lor s'aú prezentat la vot 1000 de alegători. Unanimitatea consiliului, adică cei 20 membri, póte fi aleasă de jumătate plus unul din votanți, adică 501 alegători.

Acésta fiind stabilit să examinăm acum chipul cum se iaú decisiunile în consiliú. Consiliul comunal compus de 20 membri, majoritatea plus

unul din acești membri poate decide ; deci 11 membri pot la un moment dat hotărî o cestiune gravă. Ce reprezintă ei ? Negreșit că jumătate numai din acei ce au votat întreg consiliul, adică jumătate din 501 alegători sau 250 din cei cari au participat la vot. Iată cum, în virtutea legii ce ați votat, decisiunile consiliilor pot fi în unele cazuri contrarii voinței majorității care a luat parte la vot.

Vă întreb dar : când ați făcut o asemenea lege, mai sunteți consecinți cu principiile Constituției, care dorește ca decisiunile să fie luate de majoritatea corpului electoral ? Ne veți dice însă : votul nu se dă pentru cutare sau cutare membru din consiliul comunal, voturile sunt afectate la toți membri, și atunci când jumătate din ei votează într'un fel, toți câți s'au ales sunt presupuși a și fi dat voturile lor, în sensul acesta.

Forțe bine, rămâne însă să'mi spuneți : pe cine mai reprezintă jumătatea minus unul din membrii consiliului comunal cari nu dau autorisarea lor decisiunii luate ? Ori-cum ați diferențiat voturile, d-lor, veți ajunge să vă convingeți de nedreptatea și tirania acestei legi.

Da, această lege este tiranică, căci monopolizează administrațiunea comunală pe seama partidelor, înlătură controlul, și semnele caracteristice ale tiraniei sunt monopolizarea și lipsa de control.

Acéastă lege este însă importantă și din alte puncte de vedere.

Corpurile comunale nu sunt chemate numai pentru a gospodări afacerile comunei, ele au și atribuțiunii politice, consiliile comunale sunt chemate să alcătuiască listele electorale, asupra cărora deja se rădică din tóte unghiurile țerei vii protestațiunii.

Credeți d-vóstră, că veți fi mai puțin învinovațiți, acum, când ați înlăturat orî-ce control din consiliile comunale cari fac aceste liste? Vă las pe d-vóstră siguri să judecați.

Iată, d-lor ce rămâne din pricipiile liberale atât de mult cântate de d-vóstră. Să venim acum la aplicarea legii, la legalitate.

D. președinte, D. Lecca: Și la paragrafe.

D. Al. Djuvara: D-le președinte, am avut onóre să vă atrag atențiunea pe când avea cuvîntul d. Stoicescu, că d-sa vorbesce de legea electorală la capitolul justiției, și 'mi-ați spus: așa s'a făcut moda; vă rog dar să faceți ast-fel ca să beneficieze și minoritatea de acéastă modă. (Aplause).

D. președinte, D. Lecca: In tóte casurile minoritatea a dat moda.

D. Al. Djuvara: Constat dar cu plăcere că

moda minorității e adoptată și de majoritate și nădăjduesc că acesta este de un bun augur.

Diceam, d-lor, că voiți cerceta acum legalitatea; voiți fi de altminteri foarte scurt. Imi va fi destul să arăt acest buletin de la Botoșani... (aplaude), pentru ca să vă pătrundeți de legalitatea alegerilor.

Pe cât vedeți, acest buletin este destul de mare ca să conțină nu numai florile de retorică ale d-lui Maiorescu, dar și pe acele ale D-lui ministru de instrucțiune publică.

D. P. Gheorghide: La Botoșani n'a fost așa de mare buletinul; a fost de 15 centimetri; țiți modelul la dosar.

D. Al. Djuvara: Să vă arăt acum, d-lor, buletinul de la Focșani, pentru ca să judecați diversitatea gusturilor (arată buletinul); cum vedeți, acesta este de alt soi. Buletinul de la Călărași, după cum mi s'a spus de un membru autorizat din majoritate, a fost făcut pe hârtie de desemn, comandată în Bucuresci ad-hoc. (Ilaritate).

Dar cel de la Bucuresci? De, ce vreți? aci gusturile s'aun mai rafinat, partidul este mai cu dare de mână, are nevoie de lux; buletinul a fost făcut pe hârtie de Japonia, pe hârtie sclivisită. Și știți ce s'a întâmplat?

S'a întâmplat că în fie-care plic scliviséla cânta

următoarele cuvinte: *Secretul votului a fost violat!*
(Aplause).

Da, d-le ministru al dreptății, secretul votului a fost violat la Botoșani, secretul votului a fost violat la Focșani, secretul votului a fost violat în capitală. Și vă întreb acum: unde este legalitatea? Imi veți răspunde pôte: legea are anomalii; nu s'a stipulat într'ênsa mărimea buletinelor nici culórea lor, — cu tóte că drept vorbind, este greu să găsescă cine-va o culóre ca aceea a buletinelor de la Botoșani. — In legea pentru Cameră și Senat însă, nu erau scrise dispozițiuni privitoare la mărimea și culórea buletinelor? Nu aveți căpătata deja experiența lucrului; nu vă propusese aci d. Nicolae Fleva să adoptați și pentru consiliile comunale tot legea electorală ce se aplicase alegerilor parlamentare? Dar, afară de acésta, în legea electorală comunală chiar nu există un articol formal care asigură secretul votului sub pedépsă de nulitate?

Păstratu-s'a secretul votului? Nu.

Anulatu-s'aŭ alegerile ilegale? Nu.

Iată legalitatea (aplause).

Și ne întrebă pe noi d. raportor: cari ne sunt principiile? Principiele nóstre, țelul ce urmărim dacă n'ar fi de cât îndreptarea celor ce faceți, încă ar asigura activității nóstre un câmp destul de larg. (Aplause).

Ne-ați ȃis ȃnsă: veniți ȃn sȃnul partidului, luptați ȃmpreună cu noi să facem reformele trebuincioase. Dar ce am făcut noi ȃn tot timpul anului trecut? Ați adus d-văstră vre o lege fără ca să venim ȃn mod obiectiv să o discutăm? Tot-d'auna ȃnsă când am luat cuvȃntul, am vȃduț cȃte un ministru — adesea-orȃ cȃte mai mulți — rădicȃndu-se și ȃicȃnd: astfel este tinerimea, vorbesce numai principii și teorii din carte și nu vrea să ne lase pe noiăștia mai bȃtrȃnii cari suntem mai practisiți..... (Ilaritate).

Dăm voe bȃtrȃnilor să se arunce ȃn oportunism și lăsȃnd de o parte principiile și confundȃnd interesele lor de partid cu interesele țerei, să nu mai țȃnă sȃmă de nici un program; cerem ȃnsă ca ȃn asemenea circumstanțe să nu mai luăm raspunderea faptelor lor. Onor. d. Lascar, ecoul fidel al majorității, ne-a spus cȃ grupările independente nu sunt după placul majorității și ne-a dat ca exemplu grupările din America, compuse, zicea D-sa ȃn glumă, din douȃ-trei persoane; 'mȃ-ar pȃrea rȃu ca d. Lascar să uite, cȃ tocmai acelor grupări America datorȃzȃ de a fi o țeră neatȃrnată și liberă.

Idealul politic al majorității pare a fi exprimat mai cu fidelitate de forma patriarhală: *o turmă și un pȃstor*. (Ilaritate).

Orȃ-cȃt de ademenitoare ȃnsă să fie idyla, vȃ

rugăm să ne dați voce să eșim din peisagiū.
(Aplause).

Să stăm în mijlocul d-vóstre, să luptăm pentru a reforma partidul! Iată ce am făcut de când suntem în acest parlament. Cum voiți însă d-vóstre să reformați? Sistemul ce întrebuințați 'mi aduce aminte povestea unui om, căruia i-se spusese că dacă va tăia códa câinelui său, câinele are să se facă mai puternic. El dorea, bietul om, să'i fie câinele mai puternic, însă 'i era milă să'i reteze códa, așa în cât în nedomirire, 'i tăia în fie-care ȓi numai câte o bucățică. Sistemul adoptat de d-vóstre de a tăia în toate ȓilele câte puțin din códa relelor năravuri, vă va duce la următorul rezultat: códa fiind cntinuațiunea colónei vertebrale, o să fiți siliți s'o tăiați într'o ȓi tocmai aprópe de gât. (Ilaritate, applause).

D. C. Disescu: Códa putredă a căđut singură.

D. Al. Djuvara: Negreșit, d-le Disescu, faci alusiune la cuvintele d-lui Stătescu din Senat, atunci când spunea că trebuesc tăiate codițele marelui Rosetti? A căđut singura códă putredă, cum o numesci d-ta; fie, dar acea códă n'ați lipit'o iarăși de partid? Unde sunt Campinii, unde sunt Bibicescii, unde sunt Serurii? Unde sunt ei astăđi, dacă nu în mijlocul d-vóstre. (Aplause).

D. B. Epurescu: Ca să compensăm pierderea d-téle. (Rîsete).

D. Al Djuvara: Ca să compensați pierderea mea din partid, d-le Iepurescu, nu 'aveți nevoie să aduceți pe nimeni în locul meu, este însă nevoie să eșiți d-vóstră dintr'ênsul. (Aplause prelungite).

Intr'un cuvînt, d-lor, ați făcut legi pentru partid, n'ați făcut legi pentru țeră; ați părăsit terenul solid pe care puteam să vă urmăm; v'ați izolat ca partid de restul națiunii, și prin o spoiră—legală dar ilegitimă—de putere, v'ați avîntat pe cea mai înaltă créstă a omnipotenței. Înălțimile însă dau vertigiu, produc amețelă, atunci când întêmplător numai ne aflăm pe ele, atunci când nu ne-am suit pînă la dênsele prin fireștile nóstre puteri.

Nu uitați, că acolo unde sunt piscurile mai înalte, acolo sunt și prăpăștiile mai adânci. (Aplause).

Rêul, d-lor, este mare și nu 'și póte găsi leacul de cât într'o curagiósă hotărîre de împotrivire la réua direcțiune care se dă. Orî-cât să fie, însă de durerósă, experiența care se face cu țera sunt sigur că credințele ei în liberalism nu vor fi sdruncinate. Pentru a fi slujit de pavilion unui vas fără cîrmă și fără pânze, principiile liberale

nu vor fi primejduite; ele vor pluti d'asupra naufragiului ce majoritatea 'și pregătesce și vor călăuzi încă neamul nostru către lumină și progres.

Onor. d-nu ministru al instrucțiunei publice, ne-a spus că superioritatea partidului liberal asupra partidului conservator, rezultă din binele pe care partidul liberal l-a făcut țerii. Orî-care ar fi acest bine, există o superioritate și mai mare a acestui partid; acéastă superioritate reiese din faptul că: *atuncă când partidul liberal a căđut în păcatele vechilor conservatori, și 'și-a sfâșiat drapelul, membri din majoritate chiar s'aũ sculat să protesteze și să se împotrivescã rēului.*

Acesta este, cel din urmă elogiũ ce ne mai este permis să facem majorității părăsind'o. (Aplause prelungite).

